

Monikulttuurisuusasiain neuvottelukunnan kokous 13.12.2023

Teemakokous *Miten rakennetaan sosiaalisesti kestävä monikulttuurinen Vantaa?*

Pöytäkirja

1 Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Kuntalain 58.2 §:n mukaan muu toimielin kuin valtuusto on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet jäsenistä on läsnä.

Esitys: Todetaan kokous lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Päätös: Todettiin kokous lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Pöytäkirja tarkastetaan seuraavassa kokouksessa 24.1.2024.

2 Työjärjestyksen hyväksyminen

Monikulttuurisuusasiain neuvottelukunta 13.12.2023

Esitys: Hyväksytään esityslista kokouksen työjärjestykseksi.

Päätös: Hyväksyttiin esityslista kokouksen työjärjestykseksi.

3 Edellisen pöytäkirjan 15.11. tarkastaminen

Esitys: Hyväksytään edellisen kokouksen (15.11.) pöytäkirja.

Päätös: Hyväksyttiin pöytäkirja.

4 Mikä on segregaation aiheuttama hyvinvointitappio - vai onko sitä?

Myönteisen erityiskohtelun ohjelman päällikkö Petri Roikonen avasi muualla maailmassa tehtyä segregaatiotutkimusta eriytymisen seurauksien näkökulmasta.

Käsittely: Roikonen vertaili Yhdysvaltoja ja Eurooppaa mahdollisuuksien tasa-arvon ja naapurivaikutuksien näkökulmasta. Yhteiskuntien erilaisuus huomioiden tilastollisia yhteyksiä löytyy tietyllä alueella asutun ajan ja myöhemmän koulutus- ja tulotason (USA) ja esimerkiksi huumeiden hallussapidon (Tanska) välillä, vaikka syy-seurausvaikutusta ei voida todentaa. Vaikutukset ovat voimakkaimpia etnisissä vähemmistöissä. Kysymys kuuluu: onko mahdollisuuksien tasa-arvo rapautumassa Pohjoismaissa? Roikonen totesi Suomessa tehdyn tutkimuksen pohjalta, että naapurustolla ei ole toistaiseksi juuri vaikutusta peruskoulun päättöarvosanoihin, mutta tarvitaan pidemmän aikavälin seuranta. On syytä pohtia, mitä tapahtuu, jos erojen annetaan revetä ja miten lasten mahdollisuuksia voidaan parantaa ehkäisemään ylisukupolvista syrjäytymistä. Vantaalla segregaatio on voimistunut viimeisen 20 vuoden aikana ja toimintaympäristössä on käynnissä paljon

muutoksia, joilla on kerrannaisvaikutuksia. Esimerkiksi maksuhäiriömerkinnät kasvaneet erityisesti alle 24-vuotiailla, mikä näkyy myöhemmin mm. toimeentulotuen kasvuna. Segregationäkölma tuleekin huomioida uusien alueiden suunnittelussa.

Keskustelussa nousi esille mm. koulujen oppilaaksiottoalueiden muuttaminen ja sosiaalinen sekoittaminen.

Esitys: Kuullaan esitys ja merkitään keskustelu tiedoksi.

Päätös: Kuultiin esitys ja merkittiin keskustelu tiedoksi.

5 Pelisäännöt moninaisessa yhteiskunnassa elämiseen ja keinoja kotoutumiseen

Helsingin kaupunkitietoyksikön erikoistutkija Pasi Saukkonen on tutkinut pitkään kotouttamispolitiikkaa ja pohtinut erilaisten kulttuuristen arvojen ja käytäntöjen yhteensovittamista monikulttuurisessa yhteiskunnassa. Hän on myös pohtinut keinoja kotouttamisen kehittämiseksi. Kuultiin Saukkosen puheenvuoro ja ehdotukset toimivaan yhteiseloön. Sen jälkeen Tyttöjen tilan johtaja Sanna Heikkinen Nicehearts ry:stä ja imaami Sharmarke Aw-Musse Myyrmäen moskeijasta pitivät kommenttipuheenvuorot.

Käsittely: Saukkonen on politiikan tutkijana miettinyt paljon tällä hetkellä polttavaa yhteiskunnallista kysymystä: miten ihmiset pystyvät elämään yhdessä. Hän avasi teemaan liittyviä ajatuksia ja ratkaistavia kysymyksiä ja esitti ehdotuksia pelisäännöiksi. Vantaa on erityisen tärkeä paikka, sillä Vantaa monimuotoistuu nopeammin kuin mikään muu kaupunki ja erottautuu yhdessä Espoon kanssa yhä enemmän Helsingistä. Koska kotoutuminen on ensisijaisesti paikallinen ja vasta myöhemmässä vaiheessa kansallinen prosessi, erityisesti Vantaalla joudutaan pohtimaan, miten yhdessä elämistä luodaan moninaisuuden olosuhteissa. Saukkosen mukaan prosessi on osaltaan poliittinen, mutta isolta osin arkista kohtaamista. Koulu on siinä avainasemassa.

Ratkaistavia asioita ovat yhteiset pelisäännöt, jotka pitävät koossa liberaalia ja demokraattista, kulttuurisesti moninaista yhteiskuntaa ja vahvistavat sen toimintakykyä. Saukkonen nosti esille kolme suurta kysymystä: 1. Mitä kaikkien kansalaisten olisi hyväksyttävä, jotta yhteiskunta säilyisi nyt ja tulevaisuudessa liberaalina demokratiana? 2. Millä perusteilla voidaan ratkaista, mitä yleisestä avoimuudesta ja suvaitsevaisuudesta huolimatta ei voida sallia? 3. Kuinka luodaan kestävää yhteenkuuluvuuden tunnetta asioista vahvasti eri tavoin ajattelevien ihmisten kesken?

Saukkonen esitteli kuusi yhteistä pelisääntöä moninaisuudessa elämiseksi. Ne ovat: 1. liberalismiin kulmakivi eli yksilön ihmisarvon loukkaamattomuus, 2. yhteiskunnan etnisen, kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden hyväksyminen – kaikkien etu, 3. sellaisten kulttuuristen oikeuksien rajoittaminen, jotka heikentävät yksilöiden ihmisoikeuksia tai tuottavat haittaa, 4. mahdollisimman laaja sananvapaus, mutta ei rajoittamaton, ettei väärin käytetty sananvapaus johda muiden sananvapauden heikkenemiseen, 5. vastustajien sietäminen, mutta myös demokratian puolustaminen ja kasvatus demokraattisiin arvoihin, 6. yhteiskunnan ja sen sisäisen koheesion jatkuva uudelleen rakentaminen.

Saukkonen tarkasteli yhteenkuuluvuutta ja sen vaalimista yhteisen hyödyn kautta, jota edistää toisaalta pieni uhrivalmius kuten esimerkiksi veronmaksu, ja suuri uhrivalmius, kuten esimerkiksi valmius puolustaa maata sotilaallisissa konflikteissa. Hän huomautti, että yhteisen identiteetin muodollinen rakentaminen hoituu meillä melko hyvin, mutta symbolinen rakentaminen eli tapa puhua meistä niin,

että se olisi sisään sulkeva, on huomattavasti vaikeampaa. Hän totesi, että Perussuomalaisilla on ainoana poliittisena liikkeenä suomalaisuusohjelma, mutta myös muut poliittiset liikkeet tarvitsevat sellaisen. Suomalainen paradoksi on toisaalta laajat oikeudet, mutta toisaalta melko ahdas käsitys suomalaisuudesta.

Saukkosen mukaan suomalaisuuden käsityksen laajentamiseksi tulisi vahvistaa sellaista käsitystä suomalaisuudesta, joka hyväksyy kansallisen yhteisön yhdenvertaiseksi jäseneksi jokaisen täällä asuvan taustoista ja ominaisuuksista riippumatta. Tulisi myös toimia aktiivisesti ja tehokkaasti kaikkea perusteetonta syrjintää, suoraa ja rakenteellista rasismia sekä epäoikeudenmukaista kohtelua vastaan. Sen lisäksi kaikille yksilöille ja yhteisöille pitäisi tarjota laajimmat mahdolliset kulttuuriset oikeudet, jotka eivät vahingoita yksilöiden perustavia vapauksia ja oikeuksia tai vaaranna yhteiskunnan toimintaa tai väestöryhmien välisiä suhteita. Syvällisempää pohdintaa Saukkosen ajatuksissa teemasta löytyy kirjasesta [Sallitaan, kielletään, siedetään](#), joka vapaasti ladattavissa ajatuspaja Magman kotisivuilta.

Kommenttipuheenvuorot:

Sharmarke Aw-Musse käsitteli puheenvuorossaan monikulttuurisuuden isoa potentiaalia ja haastetta konkreettisin esimerkein ja korosti, että asiat eivät ole mustavalkoisia. Kotoutuminen ja siinä onnistuminen ovat henkilökohtaisia ja hyvin vaihtelevia prosesseja ja pitäisi miettiä, mistä puhutaan, kun puhutaan kotoutumisesta. Esimerkiksi väkivallasta puhuttaessa ajatellaan helposti, että kulttuuri ja tausta ovat syynä. Hän pohti koulun roolia ja toivoi johtamista, resursointia ja yhteistyötä muutettaviksi niin, että haasteisiin voidaan vastata, esimerkkinä väkivaltaisen lapsen auttaminen. Hän nosti esille esimerkkinä myös maahanmuuttajien työllistymisen ongelmat, jotka osaltaan liittyvät rasismiin.

Sanna Heikkinen kertoi Niceheartsin palveluista ja yhteistyöstä Vantaan kanssa ja esitti Niceheartsin näkökulmasta keinoja rakentaa sosiaalisesti kestävää monikulttuurista Vantaata. Siihen tarvitaan pitkäjänteistä työtä ja resursseja, joilla rakennetaan me-yhteisöä ja tunnetta kuuluvuudesta, tietoa eri palveluista saavutettavassa muodossa edistämään osallisuutta ja työllistymistä (= onnistunutta kotoutumista) ja tietoisuutta omista oikeuksista ja velvollisuuksista, kohtaamista ilman ennakkoluuloja eli antirasistista työtä. Hänen mukaansa palvelujärjestelmä ei edelleenkään tunnista lähisuhdeväkivaltaan ja kunniaväkivaltaan liittyviä piirteitä ja seksuaalista häirintää, mikä asettaa esteitä osallisuudelle ja yhteenkuuluvuudelle ja lisää turvattomuuden tunnetta. Heikkinen korosti, että naiset ja tytöt eivät ole vain toiminnan kohde vaan haluavat olla osa muutosta. Antirasistinen työ on merkityksellistä ja valtaväestö pitää saada mukaan keskusteluun, että muutosta tapahtuisi.

Keskustelu: esille tuotiin mm. lainsäädäntö ja tarve sen toimeenpanon seurannalle, luottamuksen rakentamisen keinoja ja sen rapautumisen syitä, kollektiivisen muistin merkitys ja sen muokkaaminen sosiaalista koheesiota lisääväksi luomalla uutta kulttuurista pohjaa. Keskusteltiin myös rasismista ja muista syrjinnän muodoista kuten muslimivastaisuudesta. Ne tulisi erottaa toisistaan ja tehdä niiden torjumiseen pitkäjänteistä työtä. Pohdittiin identiteettien ristivetoa kriisi aikana, nuorten oireilua ja mahdollista luottamuksen vähentymistä suomalaiseen yhteiskuntaan sekä sitä, onko kaupunkiin kiinnittymisen tilalle tullut kiinnittyminen enemmän lähiyhteisöön.

Esitys: Kuullaan esitys ja kommenttipuheenvuorot ja merkitään keskustelu tiedoksi.

Päätös: Kuultiin esitys ja kommenttipuheenvuorot ja merkittiin keskustelu tiedoksi.

6 Vantaan kotouttamisohjelma

Monikulttuurisuusasiain päällikkö Hannele Lautiola ja palvelupäällikkö Suvi Linden esittelivät vuoteen 2026 ulottuvan tuoreen kotouttamisohjelman. Ohjelma hyväksyttiin valtuustossa 11.12.

Käsittely: Lautiola kertoi yleisesti kotouttamisohjelman lakipohjasta ja visiosta, joka on *Koko kaupunki kotouttaa*, ja kävi läpi ohjelman pitkää valmisteluprosessia ja sisältöä. Yhtenä haasteena on kotoutumisen käsitteiden epämääräisyys ja runsaus. Ohjelma pyrkii sekä katsomaan eteenpäin että olemaan käytännönläheinen, ja se rakentuu eurooppalaiseen viitekehykseen Integrating Cities Charterin varaan, josta myös katsottiin [video](#). Ohjelman ja hyvien väestösuhteiden kehittämisessä ja seurannassa voidaan hyödyntää Intercultural Cities -verkoston [Building an inclusive integration approach in Finland - hanketta](#). Erityisenä nostona hän mainitsi tervetuloa-kulttuurin vahvistamisen ja rasminvastaisen työn ja niistä esimerkkinä kaupunginjohtajan tarjoaman iftar-illallisen järjestöjen ja uskonnollisten yhteisöjen edustajille. Lautiolan mukaan charter-pohjaisuuden etuna on laaja näkökulma, kiinnostavat esimerkit ja se, että voidaan oppia myös epäonnistumisista. Hanketta rahoittaa Euroopan neuvosto ja se tuottaa myös kotouttamisindeksin. Vantaan kotouttamisohjelman virallinen seuranta kuuluu kansainvälisyysstrategiateeman johtoryhmälle, mutta ohjelmaa seurataan valtuustotasolla vuosittain.

Lautiola esitteli myös ohjelman viisi teemaa ja niihin sisältyvät 17 tavoitealuetta. Teemat ovat kaupunki työantajana, kaupunki työllisyyden edistäjänä, kaupunki palveluiden tarjoajana, kaupunki palvelujen hankkijana sekä kaupunki päätöksentekijänä ja osallisuuden vahvistajana. Tarkemmin ohjelmaan voi tutustua [täällä](#).

Keskustelussa nostettiin esille mm. työllisyys ja osaamiskeskus, varhaiskasvatuksen rooli kotouttamisessa sekä ohjelman jalkauttaminen ja seuranta.

Esitys: Keskustellaan ja merkitään tiedoksi.

Päätös: Merkittiin tiedoksi.

7 Raportointi hyvinvointialueen monikulttuurisuusalueen neuvottelukunnasta

Vantaa-Keravan hyvinvointialueen monikulttuurisuusasiain neuvottelukunta kokoontui 29.11. Alla nostot puheenjohtaja Veikko Väisäsen toimittamasta kirjallisesta kokousraportista.

1. Maahanmuuttajanuorten tuki ry:n edustaja Said Hassan esitteli R3 Maahanmuuttajanuorten tuki ry:n toimintaa.
2. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen hankintastrategialuonnosta neuvottelukunta evästi painottamalla, kuinka tärkeää on huomioida pienemmät toimijat ja järjestöt hankinnoissa. Hyvinvointialueen tulisi isona hankkijana tarjota tukea ja koulutusta pienille toimijoille, jotta myös ne pystyvät osallistumaan kilpailutuksiin. Vieraskielisten määrä kasvaa jatkuvasti ja järjestökentällä on paljon osaamista, jota voisi hyödyntää enemmän.

Esitys: Merkitään tiedoksi.

Päätös: Merkittiin tiedoksi.

8 Kaupungin toimialojen, hyvinvointialueen ja poliisin ajankohtaiset asiat

Toimialojen ja poliisin edustajien toimittamat lyhyet ajankohtaiset monikulttuurisuusasiain neuvottelukuntaa mahdollisesti kiinnostavista asioista.

Kaupunkistrategian ja johdon toimiala / Työllisyys ja kotoutuminen

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala

Kaupunkiympäristön toimiala

Lausunto ympäristöministeriölle lakimuutoksesta palauttaa valtion tukemiin vuokra-asuntoihin tulorajat on käsittelyssä kaupunginhallituksen kokouksessa 11.12.2023. Kaupunginhallitukselle ehdotetaan hyväksyttäväksi lausunto, jonka mukaan Vantaan kaupunki ei kannata tulorajojen käyttöönottoa valtion vuokra-asuntojen asukasvalinnassa ja asunnon vaihtotilanteissa. Tulorajojen käyttöönotosta seuraisi Vantaan kaupungin näkökulmasta hallinnollisen lisätyön sekä segregaatitilanteen heikentymisen myötä enemmän haittaa kuin hyötyä.

Kotoutumista tukevat sosiaalipalvelut / Vantaan ja Keravan hyvinvointialue

Itä-Uudenmaan poliisi

Esitys: Merkitään tiedoksi.

Päätös: Merkittiin tiedoksi.

9 Tiedoksi merkittävät asiat

Monikulttuurista itsenäisyyspäiväjuhlaa ja kansalaisuusjuhlaa vietettiin Kulttuuritalo Martinuksessa 6.12. Neuvottelukunnan varapuheenjohtaja Mila Kangasniemi piti puheen ja ojensi palkinnon Vaisalan edustaja viestintäjohtaja Niina Ala-Luopalle.

10 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 20.00.

Seuraava kokous pidetään keskiviikkona 24.1.2024 klo 17.